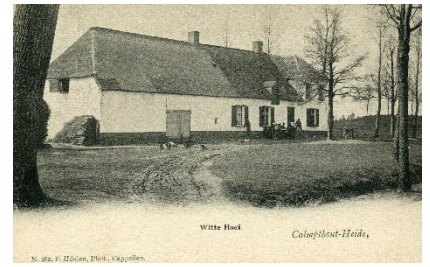

Heide [VERTELT]

www.heidevertelt.be

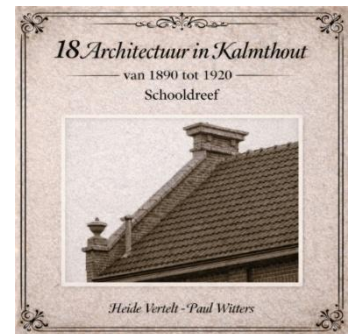

330

10 mei 2026

18. Schooldreef

Omschrijving: Basisschool Schooldreef
Gelegen in de Schooldreef nr. 41
Architect Constant Van Hoof
Gebouwd: 1909 - 1911

De school (Vrije Basisschool Den Heuvel)

Naam (officieel): Vrije Basisschool – Den Heuvel

Campussen/adressen:

- Lagere school: Schooldreef 41, 2920 Kalmthout
- Kleuterschool: Heuvel 37, 2920 Kalmthout

Het gebouw (erfgoedfiche):

- Locatie: Schooldreef 41–43, Kalmthout Bouwperiode: 1909–1911, gebouwd als “dubbelschooltje” (jongens/meisjes), ontwerp Constant Van Hoof
- Erfgoedstatuut: aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed (geldig sinds 29-03-2019)
- Korte beschrijving (samengevat): twee evenwijdige vleugels met (oorspronkelijk) ommuurde speelplaats; bakstenen gevels met natuurstenen panelen en spreuken.

Op de arduinen gevelplaat zien we de naam van de architect Constant Van Hoof.

Recentere gebouwen en lokalen ten zuiden en ten westen bijgebouwd.

Heide vertelt VZW
Wenst de gemeente Kalmthout
van harte proficiat met het nieuwe huis
Voor haar bewoners!

Elke vleugel telt zeven traveeën en één bouwlaag afgedekt met zadeldak (mechanische pannen, nok loodrecht op de straat).

Bakstenen lijst- en puntgevels op arduinen plint, verlevendigd met gele bakstenen speklagen, diamantkoppen, cartouches, panelen van natuursteen; laatstgenoemde met diverse inscripties en spreuken:

**"Jongensschool", "Een vrome man doet steeds wat zijn plicht gebiedt",
"Meisjesschool", "Der vrouwen schoonste sieraad is de deugd".**

De speelplaatsgevels (ten westen) per travee geritmeerd door muur nissen en pilasters; rechthoekige verlaagde vensters onder gietijzeren latei; rechthoekige deur in de vierde travee. Aan straatzijde, getoogde en rechthoekige toegangspoorten, laatstgenoemde in uitspringende omlijsting met topstukken.

bezoek onze website www.heidevertelt.be voor nog meer foto's

Volgende week: **deel 19 Keienhof**

(bijdrage van Paul Witters)

Als de heiligen over de Kalmthoutse heide trekken

De IJsheiligen vallen elk jaar op dezelfde vaste dagen in mei. In **2026** is dat van **maandag 11 mei tot en met donderdag 14 mei**:

- **11 mei:** Sint-Mamertus
- **12 mei:** Sint-Pancratius
- **13 mei:** Sint-Servatius
- **14 mei:** Sint-Bonifatius

Soms wordt ook **15 mei**, Sint-Sophia of "Koude Sophie" nog meegerekend als de laatste dag.

In Kalmthout, in de Achtzaligheden, lag het hoefvetje van de familie Janssens langs een zandweg die in de zomer mul werd en in de winter hard als steen. Het was geen rijke hoeve, maar ze stond er al lang. De naam Janssens hoorde er thuis, zoals de wind en de schrale grond. Al sinds de dagen van Adriaan Janssens, die als dagloner zijn brood verdiende en zich met zijn vrouw Cornelia Van Looveren in de Acht Zaligheden had gevestigd, leefde de familie van wat het land gaf en van wat het soms niet gaf.

Achter het huis begon meteen het open land: schrale grond, lage struiken, en daarachter de heide, die ademde met de wind. Het was begin mei 1900 en de zon had zich dagenlang van haar beste kant laten zien. De kinderen liepen weer zonder kousen en in de moestuin stonden de eerste bonen al boven de grond. Vader Janssens had het gezien, had zelfs geholpen, maar zonder overtuiging. "Te vroeg," had hij gezegd. Toch waren ze geplant. Het was niet de eerste keer dat men hoopte dat het jaar milder zou zijn dan de vorige.

De dagen die men telde

In de dagen die volgden, begon het gefluister. Aan de kerk na de mis, bij de waterpomp, op de weg richting Heide. Overal vielen dezelfde namen: Mamertus, Pancratius, Servatius, Bonifatius en als laatste Sophie van Rome, "koude Sofie". Namen die in de familie Janssens al generaties lang werden uitgesproken, telkens in dezelfde tijd van het jaar, telkens met dezelfde mengeling van berusting en wantrouwen.

"Ze komen over de heide," zei men. "Zoals elk jaar."

Die avond zat de familie binnen rond de tafel. De deur stond nog op een kier, maar niemand had zin om ze open te laten. De lucht was helder en dat alleen al maakte vader onrustig. *"Ge ziet de sterren scherp,"* mompelde hij. *"Dat wil zeggen dat het koud wordt."*

De legende van de vijf reizigers

De jongste keek naar grootmoeder. Zij was oud en droeg de verhalen mee die al verteld werden toen zij nog een kind was. *"Komen ze echt, moemoe?"* Ze keek niet op van haar handen. *"Ge moet niet alles zien om te weten dat het er is."* En toen begon ze, zoals elk jaar, het verhaal.

Lang geleden, toen de seizoenen nog niet deden wat ze moesten doen, kwamen er vijf reizigers uit het noorden. Ze volgden geen weg, geen pad, alleen de open vlakte. Voorop liep Mamertus, die de lucht leeg maakte en de sterren dichter trok. Achter hem kwam Pancratius, die de wind liet draaien. Dan volgde Servatius, en waar hij zijn voeten zette, werd de grond hard en koud. Daarna Bonifatius, die niets meer spaarde wat al geraakt was. En helemaal achteraan liep Sophie van Rome. *"Zij weent,"* zei grootmoeder zacht. *"En haar tranen vallen op het land."* *"En daarna?"* vroeg de jongen. *"Daarna is het gedaan."*

De nacht van Servaas

Die nacht werd er weinig gesproken. De wind viel weg, alsof iemand hem had stilgelegd. Zelfs de heide, die altijd ruiste, lag zwijgend stil. Vader stond nog op en ging naar buiten. Hij keek over het veld, tot waar het overging in de donkere vlakte van de heide. Dit was hetzelfde land dat zijn vader en grootvader hadden bewerkt, met dezelfde zorgen, dezelfde hoop, en dezelfde kennis van wat kon komen. Er was niets te zien. En toch wist hij genoeg. *"Ze zitten op de heide,"* zei hij toen hij weer binnenkwam. Niemand vroeg iets.

De ochtend erna

Bij het eerste licht ging hij opnieuw naar buiten. Zijn klompen kraakten licht op de harde grond. Een dunne witte laag lag over alles heen. De bonen stonden er nog, maar hun bladeren hingen slap, donker aan de randen. De jonge bloemen in de hoek van de tuin waren gebroken, alsof ze zich hadden willen oprichten en het niet meer hadden gekund. Moeder kwam naast hem staan, haar armen strak rond haar lichaam. *"t Is gebeurd,"* zei ze. Hij knikte alleen.

Achter hen kwam grootmoeder, traag maar zeker. Zij had dit al vaker gezien, meer dan eens in haar leven, en zelfs haar moeder had erover verteld. *“Ze zijn gepasseerd,”* zei ze. Verderop, richting de heide, hing nog een lichte waas.

Wat blijft

Die dag ging het werk verder, zoals altijd. Wat verloren was, was verloren. Wat nog rechtstond, kreeg een nieuwe kans. Zo was het altijd geweest bij de Janssens: het land nemen zoals het kwam, en opnieuw beginnen wanneer het moest. 's Avonds zaten ze opnieuw rond de tafel. *“Volgend jaar wachten we tot de IJsheiligen voorbij zijn,”* zei vader. *“Tot na 15 mei.”* Grootmoeder knikte. *“Dat zegt men al langer dan gij leeft.”* De jongen keek naar het raam, waarachter de lucht zachter leek dan de dag ervoor. *“En komen ze terug?”* vroeg hij. *“Altijd,”* zei grootmoeder. *“Maar niet altijd even streng.”*

De IJsheiligen waren geen verre namen. Ze zaten in de aarde, in de lucht, in de stilte van een heldere nacht. En elk jaar opnieuw leerden de mensen hetzelfde: dat de lente niet komt wanneer de zon dat zegt, maar pas wanneer de heiligen zijn voorbijgetrokken.

(Bijdrage van Wim Kuyps)

Debutroman van Ben Geysen!

De naam Ben Geysen zal misschien niet zo direct gelinkt worden met Heide en toch is er een binding. Ben bracht een deel van zijn jeugd door in de Culturalaan in Heide. Het spreekt voor zich dat hij zijn roman *“Adamas, een woestenij van diamanten”*, dan ook te koop stelt in de krantenwinkel van Gerd in de Heidestatiestraat. Het boek werd op 19 april gelanceerd in het Diamantmuseum in Antwerpen.

Hoewel de roman niet rechtstreeks over de geschiedenis van Kalmthout of Heide handelt, liggen er toch verschillende wortels in deze streek. Zijn binding met heide is nooit ver weg. Neven, nichten, ooms en tantes van vaderskant groeiden op in Heide en Kapellenbos. De laatste jaren keerde Ben terug naar Heide en verblijft hij afwisselend in de Heibloemlaan en in Antwerpen.

Adamas speelt zich grotendeels af binnen de orthodox-Joodse gemeenschap van Antwerpen, een wereld die historisch verbonden is met Heide. Eén van de scènes in het verhaal speelt zich trouwens af op de Joodse begraafplaats in Putte. Mogelijk vormt juist die verwevenheid tussen plaats, herinnering en gemeenschap een aanleiding om het boek ook onder de aandacht van onze lezers te brengen.

Adamas een woestenij van diamanten Martine is drieëndertig en op zoek naar een leven dat deugt, maar alle vriendjes en minnaars blijken passanten. Dan ontmoet ze Zev, een jongere, Joodse man waarbij ze als tiener babysitte. In een opwelling volgt ze haar hart en tuimelt in de wondere wereld van de Antwerpse diamant en van het Joodse volk met duistere fortuinen en brute machtspelletjes,

absurde tradities en even verrassende als krankzinnige gewoontes. Terwijl ze vecht voor haar relatie rekent ze af met de demonen uit haar jeugd en moet ze een waarheid over zichzelf onder ogen zien. Kan Martine zich staande houden in deze verstikkende gemeenschap die haar tot zwijgen wil dwingen? En wat als ze ontdekt dat Zev en zijn familie een gruwelijk geheim voor haar verborgen houden? Wie zal haar dan liefhebben? Een prikkelende roman over hebzucht en verraad, over hartstocht en een verboden liefde, over de moed om jezelf te zijn en de prijs van geluk. Een meeslepende zoektocht naar zingeving en identiteit in een wereld waar geloof, geld en macht bepalen wie je mag zijn.

Het boek kost 24 euro, te koop in de krantenwinkel Bouckaert-Pelckmans in de Heidestatiestraat.

Monique Lambrechts over Heide kermis!

Ik heb als kind nog geweten dat de "foor" op het Heidestatieplein zelf stond. De foorwagens stonden voor onze deur en die van de burens. Ze tapten, mits betaling, water en elektriciteit af. In tegenstelling tot de toenmalige kneuterigheid waren mijn ouders heel open minded en mocht ik met de kinderen van de foorkramers spelen, dus ook hun wagen bezoeken. Dat was een openbaring voor mij, want foorkramers werden destijds beschouwd als halve zigeuners, vuil en vies. Niet dus. Zo'n woonwagen was kraak proper, mooie gordijntjes en kanten tafelkleedjes en voor ons kinderen, schoenen uit! Die mensen hadden een eigen huis in Marienburg, maar bleven in hun woonwagen slapen tijdens hun werk omdat zo iets nu eenmaal traditie was. Als compensatie omdat ze bij ons en de burens stroom mochten afnemen kregen we gratis bonnetjes voor hun paardenmolen. En dat we daarvan geprofiteerd hebben.

Het enige waar ik nu spijt van heb is dat er toen nog geen GSM was en ik er geen foto's van heb, deze wagens vind je nu nog enkel in een musea terug. Wat wel duidelijk is, dat is dat wij eden plezantere jeugd hadden dan nu, er mocht toen zoveel mee dat nu niet meer kan, maar ja... tijden veranderen!!

Heide viert Hemelvaart.

Op **donderdag 14 mei** is het Hemelvaart. Een hoogdag niet alleen voor de christelijke arbeidsbeweging maar ook voor onze parochie. Normaal gaan er op hoogdagen geen vieringen meer door in onze kerk. Dit jaar wordt er een uitzondering op gemaakt. Dan organiseren we **in onze parochiekerk om 11u** een eucharistieviering. Priester Mykola Butsiak, de Oekraïner, die in onze parochie woont, zal voorgaan. Iedereen is welkom op die viering. Hopelijk kent dit initiatief veel bijval.

We vinden het belangrijk onze parochianen hiervan in kennis te stellen. Onze kerk blijft nog steeds de vertrouwde plaats voor kerkelijke erediensten. Elke tweede zondag van de maand wordt er in onze kerk een Woord- en communiedienst gehouden. Ook doopsels, uitvaarten en huwelijken blijven mogelijk. Daar komt pas een einde aan nadat de samenvoeging van de parochies Centrum, Heuvel en Heide wettelijk afgerond is. Dat wordt verwacht in de loop van het tweede semester van dit jaar. In afwachting blijft ons parochieteam zich inzetten voor onze warme geloofsgemeenschap.

(ingezonden door het parochieteam).

De Dorpsstraat van Kalmthout in artificiële intelligentie

Door gebruik te maken van talloze oude postkaarten van de Dorpsstraat en deze te bewerken met de AI van Gemini, heb ik een filmpje gemaakt dat toont hoe het leven in de straat er rond 1920 uitgezien kan hebben.

We beginnen het filmpje aan Het Pannenhuis en eindigen aan de herberg De Zwaan. De Dorpsstraat van Kalmthout groeide uit een van de oudste nederzettingskernen van het dorp. De oorsprong gaat terug tot de middeleeuwen, toen de eerste bewoners zich vestigden op de hoger gelegen gronden in de streek.

Centraal in die ontwikkeling stond de Sint Jacobskapel, die al in de 12e eeuw werd opgericht onder invloed van de Abdij van Tongerlo. Rond deze kapel ontstond geleidelijk een dorpskern met een driehoekig plein, enkele boerderijen en ambachtelijke woningen. De Dorpsstraat fungeerde daarbij als belangrijke verbindingsweg tussen de omliggende hoeves en het centrum.

Doorheen de eeuwen groeide de straat uit tot de ruggengraat van het dorp. In de 18e en 19e eeuw kreeg ze haar typische uitzicht van lintbebouwing, met een mix van landbouwbedrijven, herbergen en kleine handelszaken.

[Klik op de foto om het filmpje te bekijken.](#)

(Bijdrage van Wim Kuyps)

Buurtkoffie in Dennendael

Op dinsdag 12 mei om 14u is het weer buurtkoffie in de wijk Dennendael. Deze maal is Evy Pacquée de spreekster. Zij is coördinator van *“Zorgzame buurten en dorpshuizen”*. Ook in Kalmthout wordt gebouwd aan een zorgzame samenleving, Evy komt uitleggen welke initiatieven de gemeente Kalmthout aanbiedt. Dennendael Buurtkoffie is een mooi voorbeeld van een dergelijk initiatief. Zoals gebruikelijk gaat de buurtkoffie door in het Ernest Albert Kunsthuis, Hortensiadreef 31, Heide. Iedereen is er welkom!

Achterbroekse pijn komt eraan!

Op zondag 31 mei organiseert Achterbroek VV een leuke fietstocht door de Noorderkempen. Iedereen die graag fietst kan meedoen. Er is de gezinstocht van 31 km of de 70 of 106 km voor de meer geoefende fietsers. Men kan vrij vertrekken tussen 7u30 en 10u30 aan de voetbalkantine van Achterbroek VV. Bedoeling is om er een sportief, volks en gemoedelijk gebeuren van te maken. Van bij de start is er koffie voorzien.

Gezongen in "Den open heerd"

We hebben al eerder geschreven over het café "Den open haard", wat er was op het Heidestatieplein. Ouderen onder ons hebben het misschien nog wel gekend. De uitbaatster was Emmy Daelman, met artiestennaam May Dale, en haar vriendin Wiske Pieters. Ondertussen hebben wij documenten gekregen uit het archief van May Dale, dankzij Maarten Schuermans uit Heide, één van de organisatoren van Jazz op de hei, waarvoor dank. Wij gaan in de toekomst wel enkele publicaties doen met als bron dit archief.

We openen met een lied waarvan May Dale de tekst schreef en wat gezongen werd op de wijze van "La Pansé", een Franstalige chanson.

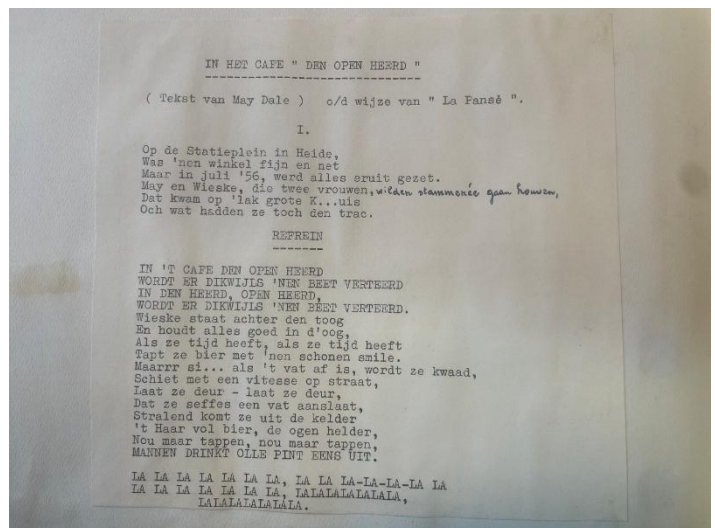
In het café "den open heerd"

Op het Statieplein in Heide,
was 'nen winkel fijn en net.
Maar in juli '56, werd alles eruit gezet.
May en Wiske, die twee vrouwen,
wilden stammeneé gaan houwen.
Dat kwam op 'lak grote K....uis,
och wat hadden ze toch den trac.

Refrein

In 't café den open heerd,
wordt er dikwijls 'nen beet verteerd,
In den heerd, open heerd,
wordt er dikwijls 'nen beet verteerd.

Wiske staat achter den toog,
en houdt alles goed in 't oog
Als ze tijd heeft, als ze tijd heeft,
tapt ze bier met 'nen schone smile.
Maarr si...als 't vat af is, wordt ze kwaad,
schiets met een vitesse op straat,
laat ze deur - laat ze deur,
dat ze seffens een vat aanslaat.
Stralend komt ze uit de kelder,
't haar vol bier, de ogen helder.
Nou maar tappen, nou maar tappen,
Mannen drinkt olle pînt eens uit.

Een volle zaal voor het boek van Ruud Martens!

Een bomvolle zaal om de voorstelling van het boek van Ruud Martens *"Het Joodse verleden van Heide"* bij te wonen. Het werd een geanimeerde voorstelling met getuigenissen, muziek en uiteraard het uitgebreid beschrijven van het boek zelf, met in de hoofdrol auteur Ruud Martens.

Heide vertelt was er ook bij. In de eerste plaats wensen

wij Ruud van harte proficiat met deze toch wel gedurfde uitgave rond het verzet in Kalmthout. Het is geen voor de hand liggend onderwerp en dieperliggende geschiedenis kan mensen soms ook pijn doen. Dat Ruud dat met veel precisie en overtuiging heeft gedaan verdient meer dan een applaus. Het is een boek geworden dat ook de minder plezierige dagen in ons mooie Heide weergeeft en waarbij de schrijver dieper ingaat op heel wat gebeurtenissen tijdens WOII. Algemeen is het ook een mooie levensles waarbij duidelijk wordt aangetoond wat haat, verraad en nijd teweeg kan brengen.

Een juiste keuze maken in volle oorlog is niet altijd gemakkelijk, meehollen met de bezetter of juist verzet daartegen plegen?

Heel wat verhalen die in het boek worden aangehaald situeren zich in Heide met een grote betrokkenheid van Joodse inwoners, als slachtoffers. Het is ook prachtig hoe de lezers kunnen kennismaken met de daden, kennis en lef van menige dorpsgenoten die zich binnen een verzetsgroep hiertegen verzette.

Hopelijk zijn er ook jeugdige lezers die dit boek aanschaffen. Het lezen van het boek zet aan tot nadenken. Een juiste keuze maken in volle oorlog is niet altijd gemakkelijk, meehollen met de bezetter of juist verzet daartegen plegen? In nood komt soms ook de ware aard van iemand tevoorschijn, ook dat verhaal kan men in het boek uitgebreid lezen!

Kortom wie het boek nog niet heeft aangeschaft moet dit beslist doen, je kan het kopen bij dagbladhandel Bouckaert-Pelckmans in de Heidestatiestraat.

Inwijding van het Kerkhof en den nieuwen Calvarieberg te Heide op Allerheiligendag.

Zal de regen dan toch niet voor enkele uren ophouden, neen, want barometer en radio kondigen 's middags nog steeds slecht weder aan. En toch is de groote massa vrienden opgekomen, wat ongetwijfeld hunne oprechte belangstelling bewijst, om getuigen te zijn dezer indrukwekkende plechtigheid, die een nieuwe bladzijde vult in de geschiedenis van de nieuwe St-Jozefsparochie.

Zijne Hoogwaardige Excellentie Mgr van Cauwenbergh kwam rond 3 u. aan in het klooster der Eerwaarde Zusters, waar talrijke vooraanstaande personen den doorluchtigen kerkvoogd afwachtten. We ontmoeten daar: de Z.E.H. Rector, de EE. PP. Van der Windt, Kerkhofs, Heuskens, de Z.E. H. Creten, de EE. HH. Jacobs en de Kerchove d'Exaerde, de Z.E. Broeder Generaal en Assistent der Broeders van Scheppers van Kapellen, de Weled. Heer Baron de Kerchove d'Exaerde, de Heeren Senators Lebon en Temmerman, het provincieraadslid Van Oevelen, de Heer Burgemeester Zaman, talrijke gemeenteraadsleden zoowel van Kalmthout als van Kapellen, eere-hoofdonderwijzer Loos, schepen Aertssens van Ekeren, Heer avoué de Vooght, Dr Mennés, het bestuur van den Werkliedenbond en der Kajotters van Kalmthout en de volledige kerkraad van Sint-Jozef.

Juist om 3 uur vertrok de stoet, flink geordend, dank aan de onvermoeibare feestcommissie met Heer Stals aan het hoofd. Het kruis werd voorop gedragen, gevolgd van een schaar van 25 misdienaars, een afvaardiging van Kinderwelzijn, de schoolkinderen, die onder het zingen van het Pausenlied naar het nieuwe kerkhof stapten langs de St-Jozefslei.

Zijne Hoogwaardige Excellentie had juist het laatste gedeelte van die indrukwekkende liturgische plechtigheid geëindigd, toen het wederom begon te gieten. In een bomvolle kapel werd het Pontifikaal Lof gezongen, waaronder de Z.E.H. Creten een treffende gelegenheidsrede hield.

In de zalen van het klooster had alsdan een hartelijke ontvangst plaats. Alice Van Dooren sprak in naam der schoolkinderen, waarop Monseigneur antwoordde dat Hij gelukkig was, te mogen getuigen dat in geen enkel parochie van zijn uitgestrekt bisdom zoo'n voorbeeldige verstandhouding heerschte tusschen Pastoor en geloovigen als hier in Heide. Daarna werd nog het woord gevoerd door den Heer Pastoor, den Weled. Heer Baron de Kerchove d'Exaerde en Burgemeester Zaman.

Nadat het guldenboek geteekend werd door al de aanwezigen en een hartelijk « tot weerziens » tot op den nakenden dag der eerste steenlegging der kerk gewenscht werd, vertrok Zijne Hoogwaardige Excellentie rond 5u30 terug naar Mechelen. Heide is een prachtmonument rijker geworden!

(Artikel uit "Ons Kalmthout" van november 1933)

Foto uit Zondagsvriend november 1933
Mgr. Van Cauwenbergh, hulpbisschop van Mechelen, wijdde te Heide-Calmphout, de gronden voor een nieuw kerkhof. Foto: de bisschop plaatst de kaarsen op 't kruis.

“Memorial Jaro De Bruyne”

Het organisatiecomité van de ‘*Memorial Jaro De Bruyne*’ werkt al een tijdje aan de komende uitgave van de G-sportdag welke doorgaat op **zondag 30 augustus 2026**.

De G-sport zal die dag weer hoogtij vieren met wielrennen, voetbal, karate, boccia en niet te vergeten de rolstoelwandeling begeleid door een muziekkorps.

Noteer de datum en kom die dag onze G-sporters aanmoedigen!

Uit de oude doos

Een mooie foto uit de oudheid is op onze redactie terecht gekomen. Deze foto zou mogelijk ergens in Kalmthout genomen zijn maar waar? Als indicatie het toch wel typische bruggetje en een stenen pad wat op een voetpad wijst, iets uitzonderlijks voor die tijdsperiode!

Kan iemand ons helpen?

Heide vertelt is een uitgave van
de VZW Heide vertelt.
Redactie: Heidestatiestraat 58/1
2920 Kalmthout
0477/22.24.81
www.heidevertelt.be

